

Sürgősségi állapotok az onkológiában

Prof. Dank Magdolna
SE Onkológiai Központ

Miről lesz szó?

- Lázás neutropenia
- Vena cava superior szindróma
  - Pericardialis tamponád
    - Hypercalcaemia
  - Tumorlízis szindróma
- Gerincvelő kompresszió

Lázás neutropenia

▶ Definíció :

38,3 C⁰-nál magasabb orális hőmérséklet, vagy 2 órán belül két alkalommal 38 C⁰ -nál magasabb hőmérséklet, ÉS

500 G/l-nél alacsonyabb abszolút granulocytaszám, vagy várhatóan az alá esik

- ▶ Kemoterápia mindig rizikófaktor!
(magas/közepes/ alacsony rizikójú kezelések)
- ▶ Mortalitása csökken az utóbbi években a hatékony kezelések miatt
- ▶ Diagnózis
  - Fizikális vizsgálat (szájüreg,bőr, tüdők, stb)
  - Labor (vérkép, ionok, vesefunkció, vizelet))+
hemokultúra, egyéb tenyésztéses vizsgálatok!
  - Képalkotó vizsgálatok

Lázás neutropenia

High-risk vs low-risk betegek

2. **TÁBLÁZAT.** A felnőtt, lázas neutropéniás betegek kockázatelemzése (Multinational Association for Supportive Care in Cancer – MASCC-index); magas rizikót a 21 alatti pontszám jelent

Betegjellemző	Pontszám
Tünetmentes vagy enyhe tünetek	5
Súlyos tünetek	3
Nincs hipotenzió	5
Anamnézisben nincs COPD	5
Alapbetegség szolid tumor	4
Megfelelő hidrálás	3
A láz kezdetén a beteg nincs kórházban	3
Életkor <60 év	2

Lázás neutropenia Kezelés

▶ Antibiotikum

- Mindig széles spektrumú legyen!
- Low-risk betegnél lehetséges per os, ambulánsan (moxifloxacin, vagy ciprofloxacin+amoxicillin/clav.)
- Monoterápia ugyanolyan hatékony mint a kombinált kezelés (**carbapenem, ceftezidim, cefepim**)!
- Vancomycin hozzáadása: igazolt MRSA infekció, igazolt katéterinfekció, Clostridium diff., szepszis)

Lázás neutropenia

Kezelés

- ▶ Antifungális terápia
  - Igazolt gombainfekció, vagy 7-10 nap alatt nem javuló tünetek esetén
  - Fluconazol/votriconazol/itraconazol, amphotericin B
- ▶ Kezelés hossza: (naponta labor, 4 óránként lázmérés)
  - Low-risk: 48 órája láztalan ANC >500, kezelést el lehet hagyni
  - High-risk: 48 órája láztalan, tünetmentes, ANC>500, +
negatív hemokultúra

Lázás neutropenia Kezelés

- ▶ Kolónia-stimuláló faktor
  - Nem rutinszerű az alkalmazása
  - Morbiditást nem csökkenti egyértelműen, de mortalitást, neutropenia idejét, kórházi tartózkodást igen
  - Ha a beteg korábban nem kapott G-CSF-et, és high-risk (korábbi neutropenia, >65 év, szepszis, ANC <0,1 G/l, elhúzódó neutropenia) mindenképp javasolt

Vena cava superior sy

- ▶ VCS extravascularis kompressziója, és/vagy intravascularis trombozisa miatt kialakuló obstrukciója
- ▶ 70-80%-ban malignitás áll a háttérben!
- ▶ Leggyakrabban:
  - Tüdőrák
  - Non-Hodgkin lymphoma, thymoma
  - Mediastinalis térfoglalás

Vena cava superior sy

Vena cava superior sy

- ▶ Korai tünetek: dyspnoe, mellkasi fájdalom, száraz köhögés, stridor, arc, periorbita, felső végtagok, törzs oedemája, plethora, kitágult vénák törzsön, arcon, felső végtagokon
- ▶ Később: látászavarok, letargia, zavartság, cyanosis, tachycardia, tachypnoe, súlyos esetben légzési elégtelenség görcsroham, stupor, kóma
- ▶ Diagnózis: mellkas rtg, CT/ MRI

Vena cava superior sy Kezelés

Tüneti terápia

Ágynyugalom, oxigénterápia

Iv. Folyadékterápia felső végtagon tilos!

Kortikoszteroidok

Diureticumok

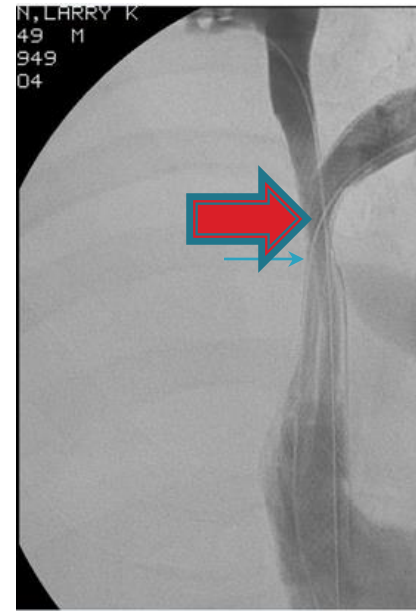
Trombolízis, illetve antikoaguláns terápia bellítása

Specifikus terápia

Daganat típusától függően kemoterápia, vagy sürgős besugárzás

Trombózis esetén trombolízis

Stent implantáció, bypass műtét

Pericardialis tamponád

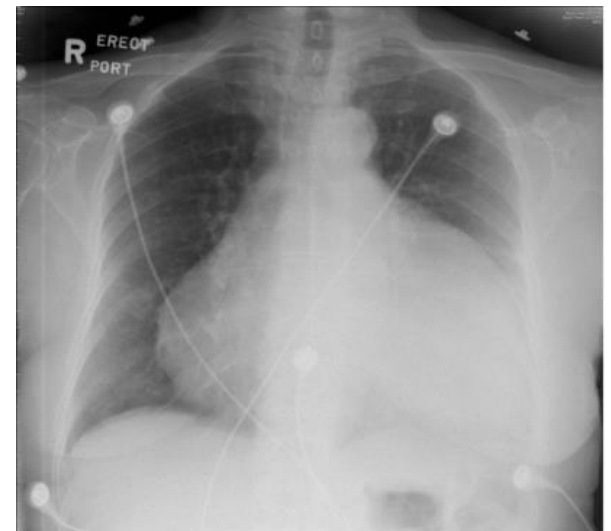
- ▶ *Pericardialis folyadék felszaporodása, mely a kamrai telődést gátolja, és hemodinamikai funkció romlásához vezet*
- ▶ Háterrében állhat pericarditis, ruptura, urémia, malignitás, iatrogén ártalom (kemo/radioterápia, műtét)
- ▶ Leggyakrabban daganatos betegségek közül tüdőrák, emlőrák, melanoma, lymphoma, leukaemia okozhatja

Pericardialis tamponád

- ▶ Tünetek: **hypotensio, tágult jugularis vénák, halk szívhangok (Beck-triász)**, pulsus paradoxus pericardialis dörzszörej, tachycardia, tachypnoe, szédülés, aluszékonyság
- ▶ EKG: low voltage, pericarditisnél ST-elevatio
- ▶ Diagnózis: mellkas rtg. Mellkas CT, echocardiográfia!

Pericardialis tamponád

- ▶ Kezelés:
  - Pericardiocentesis
  - Pericardiotomia
  - Iv. dobutamin
  - Hemodinamikail instabil esetben szívsebészeti beavatkozás is szükséges lehet

Hypercalcaemia

- ▶ Daganatos betegek 10-20%-ban!
- ▶ Leggyakrabban: emlő, tüdő daganatai, lymphoma, myeloma multiplex
- ▶ Háttérében állhat
  - Tumor fokozott PTHrP termelése (paraneoplasias sy)
  - Csontmetastasisok osteolyticus hatása
  - Tumor fokozott calcitriol termelése

Hypercalcaemia

- ▶ **Tünetei:** gyengeség, hányinger, hányás, székrekedés polyuria, polydipsia, zavartság, súlyos esetben AVE, arrhythmia, kóma
  - Krónikus: vesekő, csontfájdalom, psychosis
- ▶ **EKG:** bradycardia, rövid QT, megnyúlt PQ táv.
- ▶ **Labor:** Emelkedett teljes és ionizált Ca, normális PTH szint mellett

Hypercalcaemia, kezelés

- ▶ Primer kiváltó ok kezelése!
- ▶ Ca szint csökkentése, komplikációk megelőzése
- ▶ Erélyes hidrálás+diuresis
- ▶ Calcitonin
  - Gyorsan hat, de nem potens
  - Renális kiválasztást fokozza, osteoclast aktivitást gátolja
- ▶ Biszfoszfonátok
  - Osteoclastokat cytotoxikusan gátolva csökkenti a Ca kiáramlást
- ▶ (Gallium-nitrát, plicamycin)

Tumorlízis szindróma

- ▶ Metabolikus rendellenesség ,mely a daganatellnes kezelés során keletkező sejtszétesés következménye
- ▶ Jellemezően hematológiai malignitásokban alakul ki, ált kemoterápiát követő 72 órán (1 hét) belül
- ▶ Fokozott sejt-turnover miatt intracellularis anyagok (foszfor, kálium, húgysav) jutnak az extracellularis térbe

Tumorlízis szindróma, klinikum

- ▶ Tünetek aspecifikusak, egyes ioneltérésk következményei
- ▶ Letargia, gyengeség, hányinger, hányás, hasmenés, syncope, láz, anorexia, laktátacidózis
- ▶ **Hyperkalaemia:** szívritmuszavarok, paralysis
- ▶ **Hyperphosphatamia, következményes hypocalcaemia:** akut veseelégtelenség, tetanias görcsök, Chvostek, Trosseau tünet, myopathia, stb.

Tumorlízis szindróma

- ▶ **Diagnózis:** Cairo-Bishop beosztás
Laboratóriumi TLSZ: legalább 2 az alábbi 4-ből:
  - húgysav > 8 mg/dL vagy 25% növekedés
  - Kálium > 6 mmol/L vagy 25% növekedés
  - Foszfát > 4.5 mg/dL vagy 25% növekedés
  - Kalcium < 7 mg/dL vagy 25% csökkenés
- ▶ **Klinikai TLSZ a fenti+ egy az alábbiak közül**
  - Emelkedett se Kreatinin szint
  - Görcsrohamok
  - Szívritmuszavar, vagy hirtelen szívhalál

Tumorlízis szindróma, terápia

- ▶ ***Megelőzni egyszerűbb mint kezelni!***
  - Hematológiai kezelés előtt erélyes hidrálás (>2,5 liter)+diuresis (kivéve hypovolaemia)
  - Allopurinol adása (xantin-onxidáz gátlása)
  - Raburikáz (rekombináns urát-oxidáz, mely a húgysav katabolizmust fokozza) is opció
- ▶ Ha mégis hyperuricaemia alakul ki, raburikáz az elsőként választandó szer
- ▶ Vizeletalkalizálás ma már nem ajánlott (met. alkalosis veszélye)
- ▶ Ioneltérések rendezése
- ▶ Akut veseelégtelenség esetén dialízis

Gerincvelői kompresszió

- ▶ Tumoros betegek akár 10%-ban!
- ▶ Leggyakrabban prostata, emlő, illetve tüdőtumor gerincáttétei során (akár 20%-ban)
- ▶ Azonnali ellátást igényel!
- ▶ **Minél hamarabb kerül felfedezésre, annál jobb a prognózis**
- ▶ Permanens neurológia károsodás jöhet létre, ha nem kezeljük időben

- ▶ Leggyakrabban a thoracalis szakasz érintett, de 50%-ban több régióban is megjelenhet!

Gerincvelői kompresszió, klinikum

- ▶ **Friss hátfájdalom!**
  - Kezdetben lokális, később kiterjedtebb
  - Jellemzően intenzívebb idő múlásával
  - Fekvő helyzetben gyakran rosszabb
  - Hetekkel megelőzi a többi tünetet!
- ▶ Izomgyengeség (akár 80%-ban)
- ▶ Később neurológia deficit tünetei
  - Vizelési és székelési problémák
  - Paraparesis, paraplegia
  - Szenzoros zavarok

Gerincvelői kompresszió

- ▶ Diagnózisban gold standard a nem-kontrasztos MRI!
- ▶ Ha MRI nem áll rendelkezésre CT-myelográfia javasolt
- ▶ Klinikum!

Gerincvelői kompresszió, terápia

- ▶ Primer kiváltó ok kezelése, megelőzés!
  - Csontáttétek kezelés (biszfoszfonát, denosumab)
- ▶ Tüneti kezelés
  - Fájdalomcsillapítás
  - Paresis, plegia esetén kortikoszteroidok
  - Trombózisprofilaxis
  - Székrekedés kezelése

Gerincvelői kompresszió kezelés

- ▶ Instabil gerinc, patológiás törés: azonnal gerincssebészeti beavatkozás, dekompresszió, laminectomia, stabilizáció szükséges
- ▶ Korábban stabil gerinc (nincs törés, csontfragmentum) esetén csak radioterápiát javasoltak, napjainkban **sebészeti dekompresszió+radioterápia** az ideális választás